РІК IV. Почта оплачена гуртом. ЛЬВІВ, 16. ЛИСТОПАДА 1930. Porto zapłacone ryczałtem. Ч. 45.

ПРАВДА

ІЛЮСТРОВАНИЙ ЧАСОПИС

Виходить що тижня.
Адреса Редакції і Адм.:
„ПРАВДА“
Львів. вул. Кльоновича ч. 8. II. пов.
Телефон 4-48.

ПЕРЕДПЛАТА
в краю: Річно 12 зол.
Піврічно 6 зол.
Чвертьрічно 3 зол.
Місячно 1 зол.
За кордоном: Річно 2 ам. дол. або їх рівновартість.
Поодин. число коштує 20 сот.

ПАСТИРСЬКИЙ ЛИСТ ЛИТОВСЬКИХ ЕПИСКОПІВ

Литовські епископи видали спільний пастирський лист, в котрім закидають литовському урядові зломання Конкордату з Апостольською Столицею в Римі і діяльність на шкоду Католицької Церкви в литовській республиці.

КОНФЕРЕНЦІЯ „ОКРУГЛОГО СТОЛА“

Індійську конференцію «круглого стола» відкриє анґл. король Юрій у королівській ґалерії лордів. Засідання будуть відбуватися відтак у палаті св. Якова. Стіл, біля котрого сяде 86 делеґатів мусіли спеціяльно замовляти. Його уставлено в салі Королевої Анни, де недавно відбувалися засідання морської конференції.

В ПАЛЕСТИНІ НЕСПОКІЙНО

Жидівська телеґраф. аґенція доносить, що в Зайордані напали Вагабіти (арабське племя) на місто Бйер. Кількадесять осіб ранено. Бійки тревають дальше. Анґлійський ґарнізон вислав військові літаки й панцирні самоходи на поміч мешканцям міста.

МАРЕВО ВІЙНИ НА ДАЛЕКІМ СХОДІ

З Шанхаю доходять вістки, що над Сибірсько-манджурським кордоном нависло марево війни. Совітсько-китайські переговори треба вважати за перервані. Мобілізація на радянськім і китайськім боці в повнім розгоні. Большевики стягнули на кордон 100 тисячну армію. Китайська делеґація в найблизших днях виїздить з Москви.

СТРІЛЯНИНА НА ВІЧУ В ВАРШАВІ

Сторонництво Народове (Ендеки) скликало було оноді віче в великій салі Касина на Краківськім Передмістю у Варшаві. На віче вдерлися політичні противники (виважили двері) і знищили ціле внутрішне уладження та вибили 138 шиб, рівночасно почалася стрілянина в якій поранено робітника Владислава Барана і він тепер бореться зі смертю. Шкода заподіяна хуліґанами виносить 100 тисяч зол. Ті самі хуліґани, що розбили віче, вибили відтак шиби в двох редакціях та знищили льокаль партії Ендеків.

Після землетрусу в Італії

Останній землетрус в Італії про який ми писали в попереднім числі, наробив великих шкід. Були й жертви в людях.

На образку бачимо сильно знищене місто Сенеґалію. В цьому місті добули з під румовищ 11 вбитих і 275 ранених, а з них 23 важко ранених.

РІЗДВЯНА ПРОГУЛЬКА КАНАДІЙСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

З „Канадійського Українця“ довідуємося, що наші земляки в Канаді уладжують прогульку, котра малаби в часі Різдвяних Свят відвідати наш край. В оповістці сказано, що учасники цеї прогульки відідуть дня 11 грудня з Галіфаксу великим поспішним кораблем „Фредерик VIII“. Прогульковці одержать безплатні паспорти й візи.

СПРОБА ДЖІБСОНА НЕ ВДАЛАСЯ

В попереднім числі „Правди“ писали ми про „Важні наради в Римі“. Тепер італ. аґенція „Гаваса“ повідомляє, що спроби американського дипльомата Джібсона, щоби довести до італ. — французького порозуміння не вдалися. Цему винна Італія, яка не хотіла відступити від своїх домагань.

—o—

ПОЛЬСЬКО-БОЛЬШЕВИЦЬКА ТОРГОВЛЯ

Аґенція „Іскра“ повідомляє, що за 9 місяців ц. р. польсько-большевицька торговля у порівнанні за той самий час 1929 р. зросла на 130%. Польща вивезла до СССР. товарів на 19½ міліона зол., а Радянщина вивезла до Польщі лиш на 5 міліонів зол. Польща експортувала головно: металеві вироби, машини, одіж, білля і тд.

АНҐЛІЯ НЕ ХОЧЕ КЕРМОВИКІВ

По страшній катастрофі анґл. кермовика R 101, в якій згинуло 48 осіб, Анґлія рішила не будувати більше бальонів-кермовиків. Державна фабрика в Кардінґтоні, де будували кермовики, звільнила 750 урядників і робітників. Приватну фабрику в Говдені також замикають.

—o—

ПРОТИПОЛЬСЬКИЙ ВІДЧИТ НІМЕЦЬКОГО ЖУРНАЛІСТА

Польські часописи подають під таким заголовком вістку, що „Ліґа Оборони Прав Людини“ зорґанізувала оноді відчит у Берліні. Як прелеґент виступив кореспондент „Берлінер Таґеблят у“ у Варшаві Дубровіч і виголосив відчит на тему: „Що діється в Польщі?“. Три чверти свого викладу посвятив Дубровіч українській справі в Польщі, а в четвертій частині обговорив виборче положення у Польщі. Відчит цей — як доносять — мав протипольський характер. Польські часописи підчеркують, що Дубровіч не верне вже до Варшави, бо виїде як кореспондент „Берлінер Таґеблят у“ до Москви.

Протифашистівський і комуністичний штаб у Франції

На березі Секвани в Сартрувілі знайшов листонош тяжко раненого молодого чоловіка. Його відставили до шпиталю і виявилося, що він родом з Італії і називається Карті, має 30 літ і належить до комуністичної орґанізації, яка постановила собі за ціль боротьбу з фашистами. На чолі тої орґанізації стояли два Італійці Каваліні і Кометті. Орґанізація, у якій працював Карті, мусіла пронюхати, що він зрадник і постановила його „зліквідувати“. Рішено його вбити в віллі над Секваною. Вже заздалеґідь приготовили в пивниці дому могилу для Карті. Дорогу з кімнати, де мали його вбити вистелено папером, щоб не було плям з крови. Лиш чудом вирятувався Карті від смерти. Бо коли один з вбийників до нього стрілив, Карті впав, а вбийник подумав, що Карті вбитий. Тоді оба вбийники пішли до пивниці, щоб остаточно приготовити для вбитого могилу. Тимчасом Карті був лиш тяжко ранений і поволи виліз із віллі і поповз вздовж ріки аж вкінці обезсилений упливом крови зімлів. Коли вбийники вернули з пивниці, щоб його туди затягнути і закопати в землю, не застали вбитого і втікли.

Поліція зробила докладну ревізію у цілім домі і забрала богато брошур в російській та італійській мові. Знайдено ще цілу масу фальшивих паспортів і т. д. Опріч того знайдено два радіоапарати один для надавання, а другий для відбирання. З документів, які забрала поліція при ревізії виходить, що тим цілим атентатом руководили аґенти ДПУ. Дім, в якому підстрілили Карті був штабом комуністів і руководив комуністичними орґанізаціями у Франції, Чехословаччині, Італії і Швайцарії.

Місто шукає 50.000 мешканців

Очевидво в Америці. В нюйорських часописах появилося в останньому часі оголошення: „Місто шукає 50.000 мешканців“.

Місто це то Радборн. Воно віддалене на 24 кільометри від НюЙорку. Зачали будувати його перед роком, а тепер воно вже зівсім готове. Це місто городів. До три пятих міста занимають прилюдні сади (парки) й городи. Майже пяту частину домашні городці, а на пятій частині побудовано доми, а радше домики. Кожний домик призначений на одну родину. В місті є великий ратуш, дві церкві, кілька шкіл, два театри, електрівня, ґазові й водопроводні заведення. Нема тільки мешканців. І їх саме шукають.

Почин до будови міста дало одно товариство, що вложило в цю будову 100 міліонів долярів. Бажають вони створити новий стиль у будові міст. В Радборні нема доріг до їзди, тільки городові алеї (вулички обсаджені обобіч деревами), що лучать поодинокі громади домів. Вулиці й дороги для їзди є на краях міста. Вони розміщені так, що лучать ці части міста, що повстануть у будучині. Крамниці теж на краях міста. Архітект М. Бінґ, творець цього міста, хоче получити Радборн величезним мостом над рікою Гадзон із НюЙорком. Так нюйорчане, що хочуть мати затишну хату, будуть могти жити в Радборні.

Та в Америці не тільки повстають бистро міста, а й гинуть. Буває, що так як скоро повстають, так скоро й гинуть цілі міста. Перед двома роками відкрили в західній части держави Тексас величанські нафтові терени. Заразісінько й повстало тамечки невподалік нафтових теренів нове місто Ґраб. До шість місяців поселилося в тому новому місті до 100 тисяч мешканців. Аж нараз одного дня джерела нафти завели й місто опустошіло майже до тижня. Мешканці кинули місто, що тепер зівсім завмерло. На вулицях нема ні одніської людини, а в величавих палатах гніздяться птиці.

Таке сталося також і в Австралії. Там побудували нове місто Камбера, що мало стати столицею Австралії. Мало воно мати 100 тисяч мешканців. Та обчислення завели й Камбера має сьогодні тільки сім тисяч мешканців і веде нужденне життя малого місточка.

В державі Огайо в Америці є на продаж містечко Ст. Блейзей. Його мешканці в числі 5000 рішили продати свої доми, прилюдні будівлі, міські сади й усі нерухомости цьому, хто дасть більше. За ці гроші хочуть побудувати в іншій околиці нове місто. За ціле містечко жадають мешканці 7 міліонів долярів. Хоче це місто купити один міліонер із Шикаґа.

Основи суспільного ладу

Завдання Укр. Кат. Народ. Партії.

Чоловік не мігби довго вижити на цій землі сам один, о власних силах. В тім значінню людина це справжнє «товариське» (суспільне) сотворіння. Щойно в гурті, в товаристві може чоловік боротися з силами природи й створити собі такі умови, щоб не тільки вижити, але жити так як пристоїть людині, жити також і життям духовим. З часом отже витворився такий суспільний лад, в якім людина може не тільки жити, але й розвиватися й дальше досконалитися.

Основою того суспільного ладу, первісною й головною його клітиною є р о д и н а. Первісною тому, що всі інші людські спільноти аж до держави включно повстали з неї. Головною тому, що всі інші орґанізації спираються на ній як на угольнім камені. З почуття родинної, кровної звязи виросло почуття єдности зі своїм племенем і своїм народом. Зі старання про виживлення й забезпеку членів родини, з привязання до батьківського дому і куска землі виросло привязання до рідної землі, любов Батьківщини. Щоб жити життям відповідаючим людському достоїнству, людина потребує ширшого й загальнійшого звязку ніж родина. І так із первісної патріярхальної родини твориться з часом держава. Та й ті дві природні спільноти ще не вистарчали людям. «Були вже народи — каже німецький учений Макс Вольф — котрі зі стихійною силою виступили в історії, вигравали великі битви, валили й нищили держави. Але щось тревалого могли вони створити щойно тоді, коли ті дикі вершники та мисливі з ліса й степу збудували собі доми, або в здобутих оселях осіли на стало. Денебудь який нарід, як колишні кочовики або американські Індіяни, не мав сили зростися з ґрунтом і для родини збудувати хату, він остав без історії. Щойно з домом почичається загальна оглада, а з домашностю цивілізація». Так отже побіч родини й держави третим стовпом суспільного ладу стала приватна власність, зокрема власність на землю.

Вороги суспільного ладу, прихильники анархії, або якогось іншого ладу як соціялісти й комуністи бють в першу чергу в головні основи істнуючого ладу: в родину, в державу й приватну власність. Вони слушно сподіються, що коли підважать ті три стовпи, то весь суспільний лад завалиться сам собою. А що потім? Це залежить від переконання. Комуністи переконані, що тоді настане соціялістичний рай. Ми, навпаки, переконані, що тоді настане страшна анархія й нелад, занепад культури, одним словом цофнення до того стану, коли по землі товклися орди диких кочовиків і мисливих, що вирізували і грабили одні одних. І хоч наробили вони сого часу чимало шуму, то зникли з лиця землі безславно і безслідно, як зникли орди Джінґісхана та інші, які

колись грабили нашу землю і наших предків.

Та не вистарчить, коли кождий з нас про себе буде мати таке переконання. Те переконання треба вміти боронити перед іншими, противними поглядами, треба вміти його поширити, треба переконати інших, що нищення основ суспільного ладу приводить до анархії й упадку. Ми нарід, що в гору йде й розвивається і не хочемо, щоб нас постигла сумна доля степових кочовиків. Хочемо розвиватися й жити як культурний історичний нарід. Всяким анархічним і большевицьким кличам протиставляємо наші католицькі кличі. Всяким іншим партіям, що в цілости або частинно йдуть за анархістичними й большевицькими кличами, протиставляємо нашу Католицьку Народню Партію.

Та політична орґанізація дасть нам змогу краще постояти за збереження основ культурного життя, в першу чергу за вдержання родини, про яку більше напишемо в слідуючій статті.

КАТОЛИЦЬКІ МІСІЇ В СВІТІ

Католицькі місіонарі це сучасні милосердні Самаряни, що працюють у поганських краях. Католицька Церква має в поганських краях 600 місійних домів, з того в самій Африці 290. Аптик для убогих мають католицькі місії 1800, з того 1000 на місіях в Азії. В місійних шпиталях лічиться річно 72.000 недужих, інших відвідують місіонарі в їх домах. В Малій Вірменії лиш в однім році аптика французьких Єзуїтів дала поміч 100.000 недужих. Зокрема треба піднести опіку над прокаженими. Бо проказу скрізь стрічається в місійних краях. Велике є число місійних сиротинців. Річно 74.000 дітей знаходить захист у тих домах.

ХРИСТІЯНСЬКИЙ БЛЬОК у ПАЛЕСТИНІ

В палестинськім місті Каїффа християни утворили свою орґанізацію. Найбільші вороги палестинських християн це Араби магометанського віроісповідання. Недавно музульманські фанатики вбили редактора католицького часопису «Аль Загур». Ця подія стала для християн товчком до орґанізації.

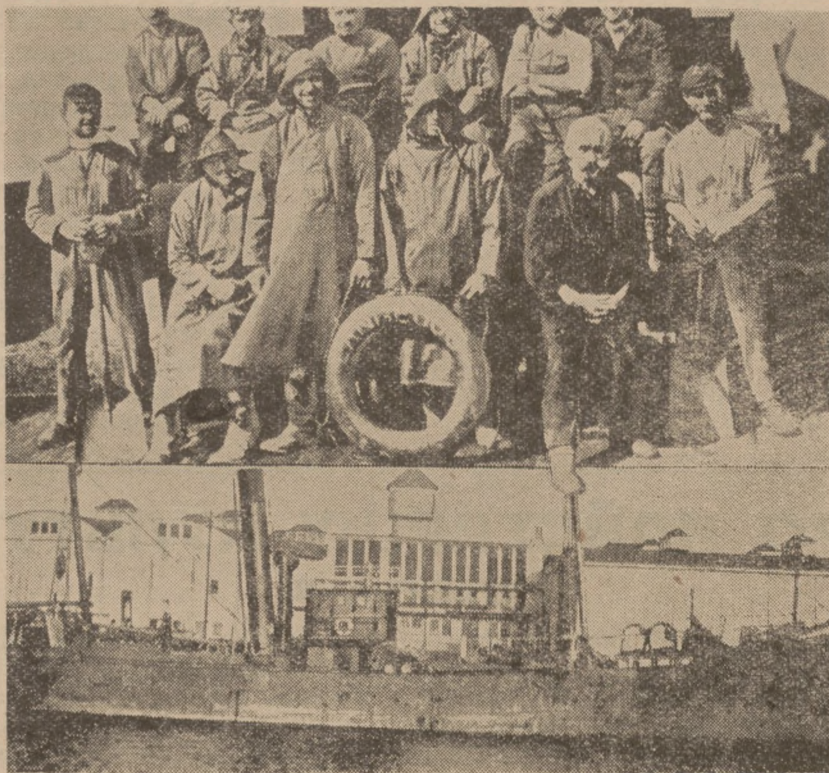
ПЕРЕД РЕВОЛЮЦІЄЮ в УРУҐВАЮ

З Монтевідео повідомляють, що в найблизших днях вибухне революція в Уруґваю. Провідники повстанців орґанізують численні збройні відділи в прикордоннім місті Рівера, а відтак рушать у напрямі на Монтевідео.

УРАҐАН НАД ЧОРНИМ МОРЕМ

На Чорнім Морю шалів два дні страшний ураґан, який спинив корабельний рух. Филі були так високі, що не дозволили виладувати в пристані кораблів. У прибережних урядженнях наробив ураґан великої шкоди.

Пароплав перетятий на половину

Біля островів Бальтрум і Лянджуґ наїхав вантажний пароплав на рибальський пароплав „Лянджуґ" і перетяв його на пів. Рибальський пароплав потонув. Із 12 людей залоги згинуло 6.

На образку в горі залога пароплава, що затонув, а в долині рибальський пароплав „Лянджуґ".

ЯК ҐАСЯТЬ ПОЖЕЖІ НА КОРАБЛІ

„Огонь і вода — добрі служити але лихі панувати", каже народня приповідка. Як часто маємо нагоду переконуватися про її правдивість! — Останніми часами приміром, майже що дня читаємо в часописах про численні пожежі, що з ріжною силою навіщають ріжні сторони нашого краю. Особливо ґрізними є пожежі лісів, копалень нафти, фабрик, вибухових матеріялів і інших подібних продуктів.

Великою небезпекою є також огонь, що вибухне на кораблі. Хочаб корабель був найкраще заосмотрений в усі охоронні засоби, хочаб мав найсправнійшу залогу — огонь, що повстане на ньому, на повному морі, грозить йому дуже часто неминучою катастрофою. Небезпека криється в тому, що звичайно вогонь вибухає в укритій спідній частині корабля і там укритий поширюється довший час, а доперва пізнійше, набравши більше сили, добувається швидко на поверхню. Загасити його тоді—вже майже неможливо.

Малі хмари диму, що добуваються на поклад і легкий запах спаленини — ось ґрізні знаки для кочного моряка, що корабель в небезпеці. Перша річ тоді—викрити, в котрій саме частині корабля вибух огонь; відокремити її від інших і знищити вогонь водою. Замість води, вживають також струй пари, тимбільше, що великі маси води, пущені до магазинів корабля нищать цілком і ту решту товарів, що оцілїла перед огнем. Відкрити жерело вогню однак не так легко. Дуже часто нині поверхи корабля в тім часі наповнені вже їдким димом, так, що взагалі не можна туди дістатися. Тоді остається одно: уставити корабель до вітру так, щоб вогонь не міг захопити маштів і взивати помочі через радіо.

Неструджена думка людська винайшла однак і тут засіб, що має забезпечити корабель перед поширенням огню. Є се апарат, винайдений в Америці, що самочинно повідомляє залогу корабля про найменшу хмару диму, що добувається з найдальшої закутини корабля, хочаб дим той походив лише з папіроса. Апарат той складається з цілого ряду рур. Рури ті лучаться з поодинокими відділами корабля, а з другого боку з оскленою скринькою, що лежить на капітанськім містку, все на оці дижурного офіцира. Отвори всіх рур є позначені числами, що відповідають поодиноким відділам корабля. Осібна пневматична помпа витягає все воздух зі скринки. Колиб в якій рурі знаходився найлекший димок, помпа витягає його також. Тоді, при отворі тої рури, завдяки приладови, що основується на праві заломлювання світла — вискакує огнистий стіжок. Се знак небезпеки.

Місце, де вибух огонь сейчас можна означити. Руру виймається тоді зі скринки, а злучується з помпою, що в загрожене місце викидає струї пари. В той спосіб можна огонь умісцевити і скоро опанувати.

Більшовики беруться до Турків

На Радянщині зачинається голод. І, як пишуть ромунські часописи, більшовики починають виселювати з Криму турецьких підданих, щоб таким чином зменшити число тих, що голодують. Число Турків, що їх виселили з Криму доходить вже до 31 тисяч. Майже кождий Турок переходить такі митарства. З початку арештують Турка і держать його 8 або 9 місяців у тюрмі, а в дтак оголошують, що за невідомі злочини він мусить йти на заслання в Архангельськ, або в північну Сибір. Там їх уміщують в деревляних бараках разом чоловіків і жінок. Чоловіки рубають дерева, а жінки перевозять дерево та вантажать до ваґонів. Діти засланих дуже скоро вмирають, бо не мають сил, щоб видержати голод і сильні морози. Засланим дають рибу з бульбою і то в дуже обмеженій кількости. Також заслані не можуть видержати зимного клімату, бо всі вони привикли до теплого кримського клімату тому то довго не видержують засласлання і так само як їх діти дуже скоро вмирають. І оскільки то заслання має бути одним із засобів боротьби з голодом, то більшовики дуже скоро впораються з голодними. За кілька літ їх зовсім не буде, бо... всі вигинуть.

ПРО НАЙСТАРШУ КУЛЬТУРУ

СУМЕРІЙЦІВ.

Найновіші досліди виявили, що Вавилон завдячує свою культуру монгольському пленени Сумерійців, які прибули знад ріки Тарим у Туркестані над Евфрат. Племя Сумерійців завдяки водним уладженням мало під оглядом рільництва високу культуру. Вони стали в дуже скорім часі вчителями інших народів у царині рільництва і способі наводнювання піль. Їх знання дійшло через Вавилон і Сирію аж до Єгипту, а звідти було воно джерелом для Греції і Риму. Нема сумніву, що й мешканці Індії, які жили з Сумерійцями в близькім сусідстві переймили від них богато дечого з царини рільництва і водних уладжень, але все те вони мусіли пристосувати до вимог індійського підсоння. Досліди виявили, що навіть первісні Китайці, що жили в нинішних околицях Льоп Нору і Кхотану т. зн. на схід від Сумерійців, багато понаучувалися від них. З цего виходить, що Сумерійці поширили свою культуру на цілий Схід.

400000 видців на страстних видовищах

За 5 місяців було на страстних видовищах в Оберамерґаві 400.000 осіб, з того 270.000 Німців, а 130 000 інших національностей. На уряджения тих видовищ позичила громада Оберамерґав 2½ міліона нім. марок. Але дохід з видовищ не лиш покрив усі кошти, але ще лишилося дещо на заплачення відповідного винагородження артистам. 28 вересня відбулося останне представлення а перед представленням відправив Апостольський Нунцій Службу Божу. На представленню було богато Єгиптян, Індусів і Японців. Ті представлення релігійного змісту, в яких беруть участь прості люди не актори, стягають до Оберамерґаву богато образованих протестантів а навіть поган: Це доказ, що й навочасна людина відчуває потребу релігійних зворушень і нераз не може опертися вражінню такого видовища.

—o—

Годинник не допустив до революції

Годинник відграє безумовно важну ролю в житті людини, а його спізнення або прискорення є дуже часто причиною всяких прикростей, яких наслідки годі передбачити. Але, щоб ціле місто, все населення, а навіть історичні події були залежні від годинника, про це довідуємося із твору професора університету в Швайцарії д-ра Авербаха п. з. „Швайцарія“. Подія та має вже 100 літ, коли то мешканці міста Базель були дуже незадоволені з господарки міської ради й одної днини рішили виарештувати всіх радних а на їх місце вибрати іншу міську раду. Це мала бути свого рода революція. Змовники назначили собі день, а навіть годину коли, мали виступити. Сиґналом до виступу мала бути 12 год. в ночі, що її вибе ратушний годинник.

Працювали змовники і підготовляли малий переворот, але й противники їх не спали і на всі боки обмірковували, якби то перешкодити тій змові. І додумалися. Один радний порадив таке. Перед північчу на 1 годину казав пересунути вказівки годинника так, що годинник вибив 1 годину. Між змовниками настало замішання, бо — думали, що заспали 12 годину а без умовного сиґналу не могли виступити. А зараз на другий день радні поробили деякі уступки в користь населення, а гірших крикунів просто вигнали за кордон.

Таким чином ратушний годинник довів до того, що революцію програно. З того часу ввійшло було в звичай, щоночі пересувати вказівку на 1 годину. А по 50 роках цей звичай знесено внаслідок жадання союзних властей.

—o—

Про ревізію договорів

Канцлєр Брюнінг про французько — німецькі взаємини Його фінансова й господарська заява Після виступу французького націоналіста Ерве, заява франц радикала Даладіє.

Про конечність ревізії мирових договорів, головно версайського договору, висловилося вже багато політичних діячів і державних мужів, як диктатор Італії Мусоліні, німецький міністер Тревіранус, якого виступ счинив страшний крик у часописах тих країн, які найменше бажалиб ревізії, а в останньому часі виступив у тій справі навіть французький журналіст Ерве. До цілого ряду гадок, висловлених вже в тій справі прибувають ще дві, а саме: нім. канцлєра Брюнінґа і провідника французьких радикалів Даладіє. Канцлєр Брюнінґ заявив у розмові з дипльоматичним редактором франц. час. «Пті Парісієн», що французько-німецькі взаємини в останньому часі дещо ослабли, а це треба пояснити тим, що Франція не розуміє правдивого положення справ у Німеччині, а саме німецької господарської кризи. І коли Франція жадає ґарантії безпеки то Німеччина має також право виставити відповідні жадання. Всі держави мають однакове право на безпеку і тут не може бути мови про якісь дві мірки. Бо не можна весь час виставляти жадання безпеки проти зовсім законного жадання розброєння з тим, щоб рівночасно не нарушити договорів. При кінці заявив канцлєр, що **Німеччина буде старатися при допомозі всіх доступних їй мирових засобів** змінити теперішне ненормальне положення справ, яке не дає їй осягнути повну степень суверенности, таку, яка відповідалаб великій державі.

В цій самій справі висловився канцлєр Брюнінґ вдруге, коли на засіданню німецького парляменту виступив зі своєю господарською і фінансовою програмою. Цей виступ це неначе доповнення до його знаменної заяви французькому редакторови. Бо там канцлєр торкнувся зовнішньо-політичних справ і звернувся до Франції із закликом, щоб вона зрозуміла важке положення Німеччини та щоб створила догідну атмосферу для ревізії мирових договорів. Тут у нім. парляменті звернувся він з закликом до самої Німеччини і з більшою докладністю заявив, що санація німецького господарства й фінансів повинна викликати активність німецької закордонної політики т. зн. повинна стати основою для жадання ревізії договорів.

Майже одночасно з виступом голови німецького правительства і майже безпосередно після виступу французького націоналіста Ґустава Ерве, виступив провідник французької радикальної партії Даладіє. Він заявляє, що Німеччина зовсім не являється небезпекою для Франції і не жадає ні Корсики, ні Савоя, ні Тунісу, ні Ніцци і навіть не збирається відвойовувати назад Альзатію. Але Німеччина терпить неймовірну господарську кризу, яка наражує 15 міліонів людей на крайну нужду. Німеччина протестує проти польського кори-

дору, що розтинає її державну цілість на дві половини. Невжеж не можна найти розумної і мирної розвязки для тих всіх питань? «Щож ми робитимемо — питає Даладіє — коли Німеччина, на випадок невдачі конференції роззброєнь, збільшить у двоє свою райхсверу? Чи ми тоді виповімо Німеччині війну? Чи ми відновимо наш військовий союз з Польщею, що кінчиться за два роки і знов обіцяємо, що будемо воювати за польський коридор?»

РИКОВ НА ЗАСЛАННЮ?

Голова совнаркому Риков, який був весь час в опозиції до диктатури Сталіна виїхав на місячну відпустку на Кавказ. Але як доносять часописи він не виїхав добровільно, але його Сталін вислав туди за кару в звязку з відкриттям змови, яка стреміла при допомозі московського ґарнізону повалити Сталіна.

КРОВАВА СУТИЧКА в БОМБАЮ

Внаслідок заборони віча, дійшло в Бомбаю до сутички між Індусами й англійською поліцією, в якій було 20 поліцаїв ранених. Поліція вжила огнестрільної зброї і розігнала демонстрантів, які знову зібралися і обкидали поліцію каміням. Вкінці вдалося поліції розігнати товпу, але при тім ранено около 100 Індусів.

Монархістичний переворот на Угорщині?

З Будапешту повідомляють, що на днях заїхав до епископської палати в прикордоннім місточку Чомбателлі великий самохід, з якого висів 18 літний мущина і жінка в чорнім одязі. По місті рознеслася вістка, що до епископа ґрафа Мікеса, який є одним з провідників угорських монархістів, приїхала бувша цісарева Зита зі сином архикнязем Оттоном Габсбурґом. Епископська канцелярія негайно спростувала ту вістку і заявила, що до епископа приїхав шведський князь Густав Адольф. По півторагодинній гостині в епископській палаті таємничі гості відїхали самоходом в напрямі м. Роґонек. Незабаром приїхав до епископа бувш. наслідник баварського престола архикнязь Рупрехт. На Угорщині кружляють вперті поголоски про привернення монархії і проголошення угорським королем архикнязя Оттона. Відомо, що 16 падолиста виїздить до Бельгії делеґація угорських монархістів до архикн. Оттона, який там тепер живе. На думку угорських монархістів Оттон по скінченню 18 літ числиться законним власником Угорщини.

Опріч того ходять чутки, що пляни угорських монархістів простягаються і на Австрію. Ґенерал Ілісен, командант орґанізації „гаймвер" в Стирії який перебуває тепер у Грацу мав уложити плян і в ночі з 15 на 16 листопада мав посадити членів гаймвери в тягарові самоходи і вислати їх до Відня, щоб там проголосити архикн. Оттона й австрійським королем. Про це довідалися закордонні дипломати і в їх імени італійський посол Аврізі виїхав до Інсбруку, де перебуває канцлер Воґоїн і зажадав негайно вжити відповідних засобів проти змовників. Воґоїн закликав до себе ґенерала Ілісена і той йому обіцяв, що нічого в тім напрямі не буде робити.

—о—

НОВИЙ КИТАЙСЬКИЙ ЕПИСКОП

КАП доносить, що в Пекіні Папський делеґат мснр. Цельзо Константіні довершив висвячення о. Франца Лію на епископа. Торжество відбулося в асисті французького й китайського епископа. Новий епископ Лію є вже одинайцятим епископом з китайського роду.

КОПАЛЬНЯНА КАТАСТРОФА

В копальні в американській місцевости Атенес наступив на днях страшний вибух ґазів. Вибух знищив зовсім два шиби і присипав землею около 150 робітників, які погибли. Відкопування робітників ще не скінчилося.

УКРАЇНСЬКЕ ПАЛОМНИЦТВО

Спогади і гадки паломника з подорожі до Люрду в липні 1930 р.

6. Люрд (Lourdes).

Ранком 12. липня наш Владика і священики відслужили ще в Парижі в поблизькій церкві Служби Божі. Відтак відїзд на Орлеанський двірець. Віддаль з Парижа до Люрду не мала, бо Люрд лежить в полудневій Франції у підніжжа гір Піренеїв. Найкоротший залізничий шлях веде через Орлеан, Тур, Поатіє, Бордо. Їзда поспішним електричним поїздом з пересічною скорістю 100 км. на годину тріває 16 годин. В 12 год. в ночі були ми в Люрді.

Люрд, мале підгірське місточко має нині кільканацять, а перед 10 роками мало кілька тисячів мешканців. Воно положене над гірською, з Піринеїв пливучою рікою Ґавою („Gave de Pau") Терен міста нерівний. Се спад масивної скали, на верху котрої стоїть старинний замок. Колись, за часів Карла Великого, котрий тут воював з Сараценами, була се твердиня, яка мала славу нездобутої і становила ворота Еспанії. В середніх віках був цей замок гніздищем розбишацьких лицарів й острахом всьої охрестньої людности. У 18 ст. була се пірінейська «бастилля», вязниця політичних вязнів. Нині ся цитаделя зійшла до ряду звичайної касарні, в якій стоїть залогою один баталіон війська. З Люрду приступна кітловина провадить у саму глиб Піринеїв. То найстарший комунікаційний шлях до Еспанії. Туди веде від віків також дорога до славних піринейських купелевих місць. Ще до залізниці був тут літом туристичний рух, оживлений від непамятних віків; як нині авта, снувалися тоді числені почтові й приватні коляси і деліжанси. Само місточко тоді, як впрочім і тепер, містилося в цілости на правому березі Ґави. За мостом, де нині кипить життя, перед кількадесятьма роками не було нічого крім диких скал званих «Масабієль», де літом пастухи випасали стада кіз і овець. А що ріка Ґава розщіплюється перед скалою Масабієль і одно її рамя оплиає скалу та аж у віддалі одного кільометра знов з рікою лучиться, — стояли тут над сим раменем ріки малі водні млинки. У підніжжа скали над самою водою була дивоглядна до тепер незмінена печера, в котрій в часі негоди хоронилися рибалки і пастухи. Від скали, нарід і сю печеру називав «Масабієль». Поза тим на лівому березі Ґави ніяких осель не було.

Та чому якраз се підгірське місточко і сю відлюдну печеру вибрала Небесна Цариця для Свого найбільшого обявлення? Відповідь на се питання у Єстві, Якого Воля й Суди для нас незбагнені.

Одначе фактом є, що як раз Люрд і вся його околиця славилися від віків небуденною побожністю, а з окрема великим почитанням Пречистої Діви. Від непамятних часів істнували в Люрді ріжні побожні і філянтропійні брацтва — мужеські, жіночі й молоді, також всілякі ремісничі корпорації і брацтва, а всі вони майже без винятків стояли під покровом Цариці Небес. Гори, скали, перевали, в місті вулички, від віків і до нині під іменем або призванням Пречистої Діви Марії. І не були сі люди побожні лиш зовнішньою побожністю, але жили нею. Від колиски до могили вели християнське побожне життя. Так родичі вчили дітий, ті своїх дітий, така була загальна практика в родинах, брацтвах і громаді, — так ішло з роду в рід. Світова гниль — мимо що о них отиралася, мимо страхіть великої революції, — сего люду не змінила і не сказила.

Може й через те, тут в 1868 р. обявилася Божа Мати, а за середник Свого великого обявлення вибрала Вона просту, й бідну між бідними дівчину, дитину найбіднійших але й найчеснійших родичів в цілому Люрді, — Бернадету Субіру. Її родичі були такі убогі, що не мали відки сю дитину у себе виховувати. Вона виховувалася на селі, у своїх прибраних родичів-селян, — з природи квола й хила, — та пасла вівці; се було її ціле заняття і виховання. До 14 року життя вона, — крім звичайних, в тамошніх гірських селах практикованих молитов, — не знала ні читати ні писати. Не вміла навіть говорити по французьки, а говорила лише діялек-

Коби так усюди, коби так усі

Як громадяни Глещави помогли своїм погорільцям.

Каже народня приповідка, що біда вчить розуму. Якби то тільки правда була, то ми Українці вже булиб розумні, бо богато вже наш нарід зазнав біди від найдавніших часів до сьогодні.

Але і в тій приповідці є трохи правди. Ось недавно писали ми, що в селі Глещаві в Теребовельщині наслідком відомих подій згоріли кільком господарям хати та всі будинки. В теперішних важких та скрутних часах ці господарі не моглиб відбудуватися й прийшлобся їм в зимі тулитися по чужих хатах, або й бути без крівлі над головою. Та так не сталося. Громадяни Глещави знають приповідку: „Громада по нитці й є бідному сорочка" й усі без ріжниці помогли нещасним погорільцям. Ці що мають ліс, дали дерева на будову, інші звезли те дерево, ще інші дали околотів на пошиття. А потім зійшлися й толокою помогли погорільцям у будові. До двох, трьох днів і сліду не було з пожежі. Погорільцям згоріла й паша. І тут зарадили люди. Богаті везли ціпими возами пашу та збіжжа для погорільців, а бідніші несли на плечах. І так всі погорільці забезпечені на зиму. Селяне давали жертви радо й працювали так щиро, що аж серце радувалося.

Так повинні робити всі й усюди, бож Церква наша вчить: „Люби ближнього, як самого себе!" Коли всі наші люди будуть держатися цеї науки Церкви святої, то скоро дійде наш нарід до добра й до значіння.

Гарний примір для богатших.

З Глещави маємо ще інший гарний примір. Там помер господар Михайло Ковальський. В завіщанні записав він 1 морг поля на церкву й 50 долярів на читальню „Просвіти". Це також гарний примір для богатших людей по інших селах. Виділ чит. „Просвіти" в Глещаві заіменував покійного Михайла Ковальського почесним членом читальні в Глещаві. І будуть громадяни Глещави все згадувати з вдякою покійного жертводавця.

Гей, коби то більше в нас таких сіл і таких Ковальських! Дай то Господи! А покищо слава й честь громадянам Глещави.

КРИЗА В ШЕВСЬКОМУ ПРОМИСЛІ

Осінь принесла шевцям повне розчарування. Тяжке положення на селі змушує хлібороба до ощадности навіть в обуві. Таксамо робітник ходить у чім може і не купує нової обуви. Через те шевське ремесло і промисл переживає кризу.

Женевська конференція

Дня 6. листопада зачалася в Женеві підготовча конференція роззброєнь. Три роки тому збиралися вже раз держави, щоб роззброїтися і скінчилося на тім, що розійшлися на те, щоб... дальше узброюватися. І тепер не треба бути ніяким пророком, щоб уже сьтогдні сказати, що і з цеї муки не буде хліба. Бо три роки тому політичне положення в Европі зовсім інакше виглядало і не було такого ускладнення як тепер. Німеччина не уявляла собою тоді під оглядом мілітарним такої небезпеки, що сьогодні. От хочби переведення сьогорічних німецьких маневрів, яке здивувало всіх приявних військових закорд. представників, є доказом, що Німеччина не спить, але працює над вишколенням армії а передовсім старшинського корпусу. Опріч того три роки тому не було такої великої ворожнечі між Францією й Італією. Франція тоді не боронила з такою впертістю свого становища на Середземнім морю, а Мусоліні не говорив ще тоді про конечність ревізії версайського договору. Три роки тому на закінчення тої конференції поставив був червоний дипльомат Літвінов демаґоґічний внесок, щоби всі учасники конференції не чекаючи один на другого... розброїлися. „Нехай — говорив він — всі розпустять війська додому, нехай понищать запаси зброї, по

том, яким виключно говорять в Пірінейських горах. Її виховання було вихованням бідної, сільської наймички — пастушки. Такою була вона до дня 11. лютого 1858 року, коли у перве обявилась їй Божа Матір.

Від двох тижнів була Бернадета дома. Родичі спровадили її домів, щоби перед наступаючою Пасхою приготовити її до першого св. Причастя.

В Пірінейських горах, — як се бувало, а ще й досі водиться між нашим народом, — люди строго заховують великий піст. За те відвічний був у них звичай, що перед постом буда загальниця, — тиждень втіхи і забав.

І саме того дня 11. лютого 1858 р. припадав початок такої загальниці. Та у бідних Субіру — не було навіть хворосту, при якому матір моглаб зварити якої страви. Тому післала молодшу донечку за хворостом над береги Ґави, котра наносила з гір всякого ріща, а бідні се визбирували й тим топили. Хоча мати не хотіла позволити Бернадеті туди йти бо вона кашляла, Бернадета випросилася і пішла. Склалося так, що до них прилучилася ще й третя дівчинка і пішли всі три разом. Пішли над воду і поволи зайшли аж під скалу Масабієль. Тамті дві кріпкі і здорові переступили воду і збирали патики під печерою, Бернадета слаба, залишилася перед водою. Нагло, — хоча ніякого вітру не було, — почула вона дивний, а сильний шум. Оглянулась — тополі над водою стояли тихо, ні ворухнулись. Успокоїлася. Та шум вдруге їй причувся... Тоді споглянула перед себе, — зжахнулася, скрикнула і впала на коліна. У печері на загибі скали, досить високо над землею, — там де нині стоїть марморна статуя Пречистої Діви Марії, — стояла пречудна невіста і тонула вся у світлости надземського сяйва. Бернадета описувала відтак — бож бачила Її такою кількканацять разів, — Її стать як найдокладнійше: Середнього росту, лице гарне над всякий вислів і порівнання, споглад ніжний і солодкий та на скрізь переймаючий, одіж промінна і світла, що такої на землі не виткають ткачі, фалдована до стіп і перепоясана голубою як цвіт неба лентою, якої кінці на переді спадали майже до самих стіп. Голова обгорнена ззаду сніжно-світлою, як і весь одяг заслоною, яка спадала на плечі і рамена. На стопах видніли золотисті рожі. Стопи опирались о загиб скали, а в зложених як до молитви руках висіли довгі із білих зерен чотки.

Такою явилась Вона Бернадеті 18 разів — і такою Її заєдно Бернадета зображувала.

Увидівши сю появу, дівчина так налякалася, що ворухнутися не могла; та дивно ніжний усміх явища успокоїв її.

Не знаючи, й не здаючи собі справи хто се може бути, Бернадета називала Її — «Панею».

Булоб се за обширне, переказувати всю довгу історію сего великого обявлення, та всіх тих знущань і переслідувань, які в тому короткому часі — межи 11/2 а 16/7 — витерпіла Бернадета і її родичі. Хоча се ділося вже за другого цісарства, то в правлячих Францією кругах, все ще віяв дух революції. По другому і третьому обявленню справа стала загально голосною і схвилювала уми — зразу Люрду, а дальше й цілої околиці. Із далеких сторін нарід масово напливав до Люрду й молився в Масабієльській печері. А кілько разів ішла до печері Бернадета, — та йшла вона там лише на внутрішній призив, — плила за нею зростаюча за кождим разом юрба людей з піснями й молитвами на устах і горіючими свічками в руках. До справи вмішалася світська власть. Бернадеті, — під загрозою арештування і замкнення в заведенню для умово хорих, — заборонено ходити до печери. Та Божа Воля і Власть сильніші від людської — і Їй Бернадета повинувалась. Як сама казала, хотіла повинуватися волі і приказові батьків. Але якась дивна внутрішня сила, а опісля виразний призив, кликали її туди. Мусіла йти, без огляду на наслідки. І за кождим разом, коли вона послушна своєму внутрішньому покликові приходила до печери, «Пані» являлася, та один раз — 22. лютого — не явилася.

Треба людської віри, яка перед ніяким обявом Божої Волі не сміє захитатися. (Д. б.).

—o—

висаджують у повітря всі арсенали і знищать до основ усі фабрики зброї а щойно тоді, нехай всі сідають за стіл і радять". Річ ясна, що всі учасники лиш вислухали тої „спасенної" ради червоного дипльомата і розїхалися до дому, а Літвінов поїхав до Большевії узброювати російський пролетаріят до майбутньої горожанської війни. А його промова переведена на всякі европейські мови пішла окремими брошурками, в світ як новий засіб большевицької пропаґанди.

Якже можна тепер очікувати, що наступить якесь загальне порозуміння у справі розброєнь між представниками стільки „ріжної масти" країв, коли на морській конференції у Лондоні не могло дійти до порозуміння між Італією і Францією, бо Італія домагалася такого самого числа кораблів, яке має Франція. А знаємо, що в поглядах тих двох держав до сьогодні не наступили ніякі зміни. Отже коли не можуть погодитися два бувші союзники зі світової війни, то якже може наступити порозуміння між тими державами, які жили досі в довголітній ворожнечі. Опріч того годі говорити сьогодні про розброєння, коли саме сьогодні мода на узброєння. Бо зброяться не лиш держави, але навіть всякі політичні партії внутрі держав стоять на тім становищі, що добре коли вони мають зброю, а їх політичні противники її не мають.

Впрочім про розброєння не можна поважно думати ще й тому, що в останньому часі пролунало стільки поважних голосів за ревізією мирових договорів, що годі припускати аби над тими голосами можна було перейти до денного порядку тимбільше, що цього домагаються голоси не з побідженої Німеччини, але з переможної Італії і Франції. І коли домагаються ревізії договорів то до цього таки вкінці мусить прийти, значить прийде до зміни повоєнного положення в Европі. Річ ясна. що ті держави, котрі на ревізії договорів моглиб стратити, добровільно на це погодяться і тому може прийти знову до збройного конфлікту.

Наради розоружної конференції в Женеві

Дванацять літ минуло вже від покінчення світової війни. Та загроза війни не минула. Всі держави запопадно приготовляються на случай війни, увесь свій нарід виучують воєнного ремесла, будують воєнні кораблі, громадять воєнні засоби. Та всі свідомі того, що нова війна булаб великим нещастям для всеї Европи. Тому скликають разураз розоружні конференції.

ГАДИНА ОЧКАР НА ВІВТАРІ

В Бомбаю в Індії був недавно такий випадок. В римо-кат. церкві на передмістю Бомбаю Бандра саме в тім часі, коли шкільні діти приступали до св. Причастія, замічено на гол. вівтарі поміж ліхтаряма велику їдовиту кобру, звану очкар. Від сильного світла, а може й від присутности великого числа людей гадина лежала непорушно мов нежива. Церковна служба не спускала з очей небезпечної змії і щойно коли скінчилося Причастіє люди вбили її палицями.

—o—

К. Л.

З ТЕМРЯВИ НА СВІТЛО

У темряві. (2

Олександрія заснована Олександром Великим, славна столиця Птоломеїв і під римською владою не стратила давнього значіння. Була й тепер осередком знання, культурного руху та світової торгівлі. І як кожне велике місто крила в собі й великі багацтва й нужду найбільшу. Була пристановищем високих наук, але й осередком всякої розпусти. Ховзкі тут були стежки головно для молоді, що зїжджалася тут із усіх усюдів великої римської держави.

В перших днях Киприян із товаришами оглядав усе, що було цікавого в місті: музей, бібліотеку, величаву святиню Посейдона, ходив у театр, що стояв на березі «великої пристані». Дім його вуйка був у середмісті Брухіоні. В Брухіоні та в Царській дільниці жили найбагатші громадяне Олександрії. Біднота жила в нужденних хатинах дільниці Ракотіс, що була на захід від Брахіону. Тут була святиня Сератіона, підземного бога Єгиптян і висока колюмна Помпея. На схід від Брахіону була жидівська дільниця.

Перші дні побуту в Олександрії так і минули Капріянові на оглядинах міста.

Та як трохи пізнав місто, кинувся знов у вир веселого буйного життя. Було там більше його земляків з Картаґіни, з Утіки, з Гадруметни, з Тапсуса та з інших міст. Вони й утворили своє окреме землятство. А в землятстві дібрався гурт юнаків, що забави й пиятику вважали не меньше важними, як науку. Туди втягнули й Киприяна. Скоро він вибився в них на чільне місце, став їх провідником.

Гей, скоро пізнала Киприянів гурток вся Олександрія. А вже таки найбільше жидівська дільниця. Там вони нераз нападали на жидів. Як скрізь, так і в Олександрії не любили жидів. Правда, Киприян не любив таких нападів на невинних людей, та гарячі напитки робили своє, в похміллі не думав він над цим, що чинить кривду зовсім невинним людям. І хоч вони просилися, розбивав усе й нищив, а то й бив жидів, як і другі.

Правда, на другий день було йому прикро й соромно. Він тоді брав гроші зі собою та йшов потайки від товаришів винагороджувати покривджених. Ішов від хати до хати й перепрошував за себе й за товаришів:

— Вибачні будьте — говорив — ми були нетверезі та не знали, що діємо. Скажіть, що вам знищили. Ми рішили звернути вам кошти за знищені предмети.

І платив усе. Великих грошей, правда, не треба було давати, бо це була переважно жидівська біднота й не мала в себе дорогих річей. Коли застав якого побитого, давав йому на лікаря й ліки.

Одна подія зробила на ньому велике враження!

Якось раз прийшли до нього товариші й кажуть:

— Знаєш, сьогодні підемо в амфітеатер. Буде цікаве видовище. Будуть боротьби християн зі звірями.

А другий:

— То тільки так кажеться боротьби християн. Християне зовсім не борються. Вони відкидають мечі й ждуть спокійно, щоб їх хижі звірі розшарпали. Я вже був на таких видовищах. Відважно за-

ЕЛЕКТРИЧНЕ СВІТЛО в ЄРУСАЛИМІ

Від 1 жовтня ц. р. має Єрусалим електричне освітлення, покищо в нових дільницях. Також у старинній части міста має небаром дістати електричне освітлення. В християнських церквах та жидівських синаґоґах завели вже електричне світло. Тільки музульманські мечети задержали на дальше дотеперішні оливні лямпи.

БОЛЬШЕВИЦЬКА АМУНІЦІЯ ДЛЯ РОМУНСЬКИХ КОМУНІСТІВ

ПАТ доносить, що ромунська поліція зробила ревізію на кораблі «Веста», який прибув до Констанци під італійським прапором. На кораблі знайшли 30 скринь стрілива. Натомість зброї не найдено. Поліція, яка робила ревізію у приявності італійського консуля догадується, що комуніст Іванов, який прибув на покладі того корабля казав зброю вкинути в море ще заким поліція прибула на корабель.

РОЗПОРЯДОК В СПРАВІ КОМАСАЦІЇ

Вийшов розпорядок міністерства земельних реформ про зміну арт. 14 закона з 13. VII. 1923 р. про комасацію ґрунтів. Дотеперішнє гіпотечне забезпечення позички, яку дає держава, може бути заступлена гіпотечною порукою або солідарною відповідальністю ґрупи посідачів комасованих ґрунтів. Але по управильненню гіпотек зкомасованих ґрунтів може бути ця позичка забезпечена гіпотечно на кошт довжника, оскільки того буде домагатися Державний Банк Рольний.

ТАЙНИЙ СКЛАД ЗБРОЇ у ВІДНІ

Віденська поліція викрила на днях тайний склад зброї і стрілива: забрано 4 тисячі крісів, 20 скорострілів, 56 револьверів, 360 тисяч набоїв, 160 ручних ґранатів, один рефлєктор і радіостацію. Цей склад належав до соціялістичного «Шуцбунду» і тому то проти соціялістів піднялася кампанія в часописах і парляменті.

ЛИШЕ 60 ЖУБРІВ НА СВІТІ

На шестім Міжнароднім Конґресі Т-ва Охорони Жубрів устійнено, що на цілій землі остало ледви 60 жубрів. Найбільше має їх у своїх лісах англійський князь Бетфорд. На другім місці стоїть Німеччина. На третім місці є Польща, котра має тепер 13 жубрів. По кілька жубрів мають також Австрія, Угорщина і Швеція.

СТРАШНА ПОЖЕЖА В ВАРШАВІ

На днях вибухла пожежа в варшавській фабриці халви при вул. Огородовій 5. Огонь дуже скоро охопив цілий дім, в якім містилася ще фабрика мила. Найбільшою небезпекою являвся бальон, що містив у собі 240 літр. спірту. Пожарники витягнули його з тяжкою бідою на подвіря, та в тій самій хвилині наступив вибух і спірт облив пожарників, які станули відразу в огні. Два пожарники тяжко попарені.

Підчас пожежі, яку зліквідовано аж по 5 годинах, старалося усяке шумовиння рабувати речі, які пожарники виносили з фабрики, та поліція не допустила до того.

—о—

Чеський король обуви

і його зусилля опанувати німецький ринок обуви

Король обуви Бата вродився в Зліні, де його батько робив пантофлі і де він від 1923 р. є бурмістром і власником величезних фабрик обуви. Вже змалку був він дуже ощадний і роботящий так, що в 1894 р. отворив собі в Зліні маленьку фабрику обуви. В тім місточку не знав ще тоді ніхто, що на світі є якісь машини до виробу обуви. В 1897 р. одержав Бата більше замовлення і тому виїхав до Німеччини по машини, а що не мав иншого нагону крім рук, то купив ручні машини й почав на них працювати. І хоч в 1904 р. його фабрика вже мала деяке значіння, він тим не вдоволився і виїхав з кількома робітниками до Америки і порозміщувавши своїх товаришів по ріжних фабриках обуви, сам також найнявся до роботи на фабриці. Кождої неділі сходилися вони разом обмінювалися набутим за тиждень досвідом і гадками. По році вертає він із своєю «експедицією» до Зліну, використовує цілорічний досвід і з американським розмахом орґанізує фабрику обуви. Він так її розширює, що вже в несповна 6 літ після повороту з Америки починає він вивозити свої вироби за кордон. З вибухом війни одержує він доставу обуви для армії. В 1917 році дає він працю 5000 робітн. і виробляє денно 10 тисяч пар черевиків. Бата не обмежився до наслідування американських метод виробу черевиків, але він старається ті методи ще й уліпшити і так розділити працю, щоб дати працю великому числу некваліфікованих і дешевих робітників і

глядають страшній смерти в очі навіть жінки, а то й діти.

Киприян знав багато християн, бо їх уже й у Картаґіні та в Олександрії було повно. Знав їх, як людей спокійних й добрих. Тож спитав тепер:

— Завіщо саме ловлять і карають християн:

На це один із товаришів:

— Бо вони вороги держави й цісаря.

Це заспокоїло Киприяна. Він сказав тільки:

— Хіба що так!

А цей товариш говорив дальше: — Їх віра, то якийсь дикий забобон. Вони сходяться на вечерю та споживають тіло невинної дитини.

— Що їдять дітей! — аж скрикнув Киприян. — О, за таке, то треба їх карати! Та чи це правда, чи дійсно воно так?

А товариш:

— Я не бачив цього й ніхто ще їх на цьому не приловив. Та таке говорять. Вони сходяться на тайні вечері й там це відбувається, їх віра вимагає цього.

Такі чутки про християн ходили скрізь між поганами. Вони чули щось про «тіло й кров» Ісуса Христа, та не знали радше не могли зрозуміти таінственної переміни хліба й вина в «тіло й кров» Ісуса Христа й тому пускали такі чутки й тому такі чутки легко ширилися серед поган. Тимбільше, що християне з огляду на переслідування відбували богослуження в тайні, а до самої таінственної переміни не допускали навіть цих, що були вже християнами, а ще не прийняли хрещення. Вони, що їх звали «оглашеними» в часі проголошення таінственної жертви мусили виходити з місця, де відбувалася відправа богослуження.

Пішли в амфітеатер. Спершу були інші видовища. Виступали міми й розсмішували дотепами глядачів, потім були перегони квадриг*), аж потім вивели християн. Було їх усіх пятнацять: був між ними один старець, трьох мужів, а інші жінки, молодь і діти. Вивели їх на арену й дали чоловікам у руки короткі мечі. Та вони повідкидали мечі. Збилися в гурт на середині арени й старець проводив голосно молитву й усі молилися враз із ним, навіть діти.

Киприян глядів пильно на них і знов промайнула йому в голові думка:

— Чи можливо, щоб такі люди вбивали дітей і зїдали?

І якийсь голос говорив йому, коли глядів на цього сивобородого старця, на жінок і дівчат, що з таким захватом гляділи на старця:

— Ні, воно не правда, це видумка їх противників. Та, що вони вороги держави, це мусить бути правда, бо інакше не каралиб їх.

Ця остання думка заспокоїла його. І він уже спокійно дожидався, як випустять на цих «ворогів держави й римського народу» хижих звірів.

Випустили. Вискочив лев і львиця, а потім тигри. Голодні були звірі, бо два дні не дістали нічого їсти, щоб завзятіше кидалися на християн.

Та що це?! Звірюки вибігли на арену й станули як вриті. Не кидаються на християн, тільки стоять оподалік і глядять на гурт християн, що голосно відмовляють молитву. Звірі мов прислухуються пильно.

(Далі буде).

*)Двоколесниці запряжені в чотири коні один побіч одного.

через те дійти до того, щоб при розмірно невеликій продукції кинути на ринок недорогий але добрий черевик. Збут своїх виробів він не віддає виключно в руки купців, але сам відкриває склепи для подрібної продажі і сьогодні таких Батівських склепів з черевиками нараховують у Чехословаччині на 350. В 1922 році рішено в Празі завести свою окрему чеську валюту, почали стем плювати всі корони, які були в краю і таким чином заводити нову валюту чеську корону. І коли чеська корона зискувала на вартости, курс австрійської корони щораз більше падав. Наслідком цього була дефляція; вивіз до Австрії завмер, бо чеські вироби з огляду на високий курс чеської валюти, були в Австрії недоступні. Бата робить таку комбінацію: він переговорює з робітниками і достарчує їм харчів за половину ціни. Через те осягає він обниження заробітної платні на 40 проц. і рівночасно знижує ціни своїх виробів допасовуючи їх до вартости нової валюти. Внаслідок того було більше праці і зросла продукція.

В 1924 р. упорядковано в Німеччині валюту і Бата відразу взявся до орґанізації збуту своїх виробів на німецькім ринку. І видно мав щастя, бо відразу натрафив на Берлінця Вальтера Левендаля, який — як пізніше виявилося — був знаменитим співробітником. При помочи того Левендаля засипає Бата німецький ринок добрими і відносно не дорогими черевиками. Німецькі фабриканти черевиків не були на це приготовані, бо хоч до війни були вони поважною небезпекою для американських фабрик обуви, зате війна, а відтак революція і окупація Рейнської смуги їх майже зовсім знищила. Ті фабрики, які це все видержали, мали роботи «по шию», щоб настарчити обуви для 60 міліонового народу. Підчас інфляції платили кожду ціну, щоб лиш одержати товар. Фабрики обуви почали калькулювати свої вироби на золото. І коли інфляція минула то все ще брали під увагу курс доляра. Томуто в подрібній продажі вишрубовано ціни до небувалої висоти. І якраз у тім часі появляється на німецькому ринку Бата зі своїми черевиками. Що правда він на разі покривав 5 а може навіть 10 проц. цілого німецького запотребовання, але поява його обуви з його цінами встановила нову вартість черевика. Німецький промисл обуви на деякий час зовсім притих немовби дістав доброю довбнею по голові. Фабриканти почали домагатися державної допомоги, а саме введення високого охоронного мита на черевики. Але на те вони Німці, щоб не падати духом. Тому, що уряд не спішився з введенням охоронного мита, взялися фабриканти до роботи, вони пізнали методи Бати ще більше їх видосконалили і виступили з ним до бою. Поволи почав Бата відступ, а його співробітник Левендаль побачив, що тратить ґрунт під ногами зрікся чеського представництва і почав працювати для німецького промислу. Охоронне мито введено але аж в 1929 р. т. зн. тоді як Бата бій програв.

Одначе Бата думає дальше боротися, а саме береться до будови величезної фабрики черевиків на нім. території і як сам каже «хоче показати в Німеччині німецьким фабрикантам, як робити дешеві черевики».

Але Німці і тут не падають духом, бо кажуть, що в Німеччині Бата мусить пристосуватися до німецьких законів т. зн. платити німецькі податки й ин. суспільні тягарі, а передовсім не зможе він на основі німецьких законів законтрактовувати робітників і урядників на таких умовинах, які їх кривдилиб.

Впрочім є ще одна некорисна обставина для Бати. Він не любить викидати грошей на уладження та високий чинш склепів для подрібної продажі і винаймає звичайно дешевенькі льокалі в робітничих дільницях. А навпаки німецький промисл звертає всю увагу на склепи подрібної продажі і не жалує гроша на чинш і урядження люксусових льокалів з величезними виставовими шибами. Бата задумує продувувати в тій новій фабриці 15—20 тисяч пар черевиків, а Німці заявляють, що німецький ринок без бою тої кількости не прийме.

Бата — король черевиків

Чехословацький фабрикант обуви Бата хоче закупити на німецькому Горішньому Шлеську ліс у Клодницях обсягом 3000 моргів. Там хоче він побудувати фабрику обуви на зразок чехословацької фабрики в селі Злін. Ціна ліса 3,200.000 зол. На образку бачимо загальний вид Батової фабрики обуви в Зліні. В горі в яйцеватому кружку фотографія „короля обуви“ Бата. Колиб так наші всі шевці звязалися в одну велику кооперативу, моглиб заснувати велику фабрику обуви тай усі малиб заробіток.

КІЛЬКО КАТ. СВЯЩЕНИКІВ У СВІТІ

Німецький католицький часопис „Клерус Блят“ подає, що в цілім світі є 312.000 католицьких священиків. З того числа припадає на Европу 200.324. В Австралії й Океанії один священик припадає на 300 католиків, в Африці на 400, у Китаю на 860, а в Японії на 880 католиків.

СВІТОВИЙ ЗБІР ЗБІЖА в 1930 р.

Економічне Бюро Союзу Народів повідомляє, що цього року випродуковано більше збіжжа ніж мин. року: в Півн. Америці о 2,460,500 тон, в Европі й Півн. Африці о 3,444,700 тон, в Індіях о 2,952,600 тон, а на південній півкулі о 4,921,000 тон. В тих умовах очевидно трудно числити на швидку поправу цін збіжжа. Економічне Бюро радить скликати конференцію, щоб обміркувати, в якій спосіб найкраще зужити нагромаджені запаси збіжжа.

—о—

ҐРІЗНИЙ ТАЙФУН НА ОСТРОВІ ПАВЛЬО КОНДЕР

ПАТ доносить, що на острові Павльо Кондере шалів ґрізний тайфун, який знищив два тюремні будинки. Підчас заваленя будинків згинув один дозорець і багато вязнів. Опріч того знищена електрівня. Телеґрафічна комунікація перервана. Багато рибацьких човнів затонуло. Число жертв ще не відоме.

ЧУМА в КИТАЮ

Чума в Китаю косить буквально цілі села. Появилася в провінції Фенґ-Шен-Ґсіен і поширилася на інші провінції. В деяких повітах лишилося ледви по кілька людей при життю. Хто може втікає перед заразою. На цілім просторі, де є чума, нема ні одного відповідно урядженого шпиталю. Так «загосподарований» край, в котрім від довшого часу йде постійна революція.

—о—

Паренина для худоби без вогню

Богато злишнього труду і коштів має господар приправляючи в зимі паренину для худоби. Цей труд і ці кошти може кождий господар дуже значно зменшити, як послухає слідуючої поради:

У кого обширна стайня або стодола коло стайні, викопайте на відповіднім місци яму на метр глибоку, на 1 і пів метра за широку, викладіть її дошками на дні і з боків, зробіть до неї накривку з дощок і поділіть яму в середині перекладами з дощок на три однакові частини. Січка або полова, в такій кількости, кілько корова потребує, аби раз наїстися, мішається з зеленою люцерною або конюшиною, січкою з буряків або з гарбузів в якімсь цебрі або скрині і кропиться водою лиш так, аби була вогка. Ця мішанина сиплеться до першого перекладу і утолочується добре довбенькою. Потому робиться друга і трета така мішанина і набивається аж буде перший переклад повний. Тепер яма накривається накривкою. На другий день в цю саму пору (найліпше у вечер) набивається так само другий а третього дня третий переклад і зараз по набиванню накривається накривкою. Четвертого дня рано вже можна корову годувати цею паренинною із першого перекладу. Вона буде така горяча, що ледво можна брати руками. В вечір по випорожненню першого перекладу зараз набивається його наново як перший раз. Пятого дня годується корову з другого а шестого дня з третього перекладу і так дальше, набиваючи завсігди кождий переклад зараз по його випорожненню.

Така бражанка вистарчить на годівлю одної молодої худобини. Хто має більше худоби, тоді зробить собі відповідно більшу бражарню. Як будете годувати з такої бражарні вашу худобу, то не зможете пережалувати, що ви цего способу вже давно не знали. Ви ощаджуєте богато часу, труду і опалу. А час, труд і опал, то гроші.

—o—

Нищення насікомих при помочи електрики

Недавно оголосив Й. Неоль новий винахід, який може мати незвичайно спасенні наслідки для садівництва. Ходить тут про радикальне нищення мшиць і всяких шкідливих комах, що цілими роями осідають і нищать овочеві дерева. Має це бути щось в роді радієвого апарату до переношення, який держиться на плечах. Від нього звисають дві т. зв. електроди, якими орудується в той спосіб, щоб електричний ток входив в пень дерева, а виходив галузками і листям. Ток такий слабий, що зовсім не шкодить деревам, а натомість на місці вбиває всякі насікомі і комахи а навіть, хробаки в нутрі овочів. Оскільки ця метода не буде дуже дорога і практична в ужиттю, тоді наші сади замінилисяб у земний рай, а електризація дерев причинилабся до буйнішого розросту дерев.

Як пан Бобіцкі став послом

Правдива пригода волинського дідича на варшавському бруку.

Пан Клеменс Бобіцкі жив собі доси спокійно на своїм фільварку „в волинській тихій стороні“ і від давна вже нікуди не виїздив. Але трафилася йому недавно така пригода. Його рідний свояк є лікарем в самій Варшаві і запросив пана Клеменса до себе в гості. Пан Клеменс убрався святочно, випхав одну валізу усяким панським убранням, а другу всяким добрим „ястієм і питієм“ та рушив у далеку дорогу до Варшаву. Та щойно поїзд віхав на варшавський двірець, як тут окружило Клеменса чотирох елеґантних панків і давай витатися: „Ах нарешті, коханий после! Ледви ми Вас діждалися! Та чому не дали ви знати про день свого приїзду?“

П. Клеменс роззявив рот та покірно став поясняти, що не є послом. Але молодці не вірили і таки вмовили в поцтивого пана Клеменса, що він став послом. Приголомшений радісною новиною ані не оглянувся як панки взяли його валізи всіли разом з ним до авта й повезли до якогось ресторану. Тут при чарці п. Клеменс цілком повірив у своє посольство. „От що значить Варшава — говорив з запалом — ледви чоловік приїхав і вже послом. А то втішиться жінка. Зараз мушу написати...“

В товаристві „милих“ панків пан Клеменс забавився так до пізної ночи. Добре підпитого „пана посла“ всадили панки до авта й казали відвезти до „сеймовеґо готелю“. Та тут не хотіли „пана посла“ приняти й жадали посольської леґітимації, тим більше, що такого посла тут не знали і що в додатку п. Клеменс був без маринарки й камізельки та без чобіт. Очевидно зникли й добре випхані валізи та портфель з ґрішми. По молодцях застиг усякий слід, а легковірний дідич мусів ще на поліції здавати звіт зі свого короткого але приємного „послування“ у Варшаві. Сміху з того було на всю Волинь.

Що таке голод

Здавалосяб, дивне питання, бож кожен із нас знає, що голод є тоді, коли чуємо потребу їсти.

І справді голод це просте враження, що його годі й не треба описувати. Кожен з нас зазнав колись голоду, бодай цього меньшого, що його звемо охотою до їди, або апетитом.

Та от питання, що викликає те враження голоду, що є знарядом голоду. І нема сумніву, що більшість відповість на це питання: шлунок (жолудок). Коли він повний, то людина не відчуває голоду, а коли порожний, людина голодна. Та ця думка хибна. Можна мати повний шлунок, а чути голод, а не відчувати голоду, хоч шлунок порожний. Коли приміром зїмо щось нестравного, жолудок буде повний, та голод лишиться. В недужих, що в них стягач, що отвирає й замикає дорогу між шлунком і кишками, не є в русі й не пропускає харчів зі шлунка в кишки дається також завважати, що враження голоду лишилося, хоч шлунок повний навіть поживних харчів.

Противно можна чутися ситим при пустім шлунку. Коли будимося маємо звичайно шлунок від кількох годин порожний, а не будимося з враженням голоду. Голод відчуваємо, щойно в кілька годин по пробудженню. Таксамо в дві три години по сніданку шлунок випорожнюється зівсім, а хто не привик їсти другого сніданку, то також не відчуває голоду. Голодного з порожним жолудком можна також наситити, себто відживити й усунути чуття голоду, коли вприснути за шкіру виноградний цукор, або дати лєвативу з поживними складниками.

Це доказує, що не тому відчуваємо голод, що шлунок порожний, Можна людині й вирізати шлунок — а роблять це часом при недузі рака в шлунку — а недужий все таки буде відчувати й голод і ситість.

Враження голоду викликує кров. Коли в крови обмаль відживних складовин, тоді чуємо голод. Тому теж шлунок повний нестравних річей не викликає враження ситости. А коли поживні складовини дістануться в кров, хочби й іншим шляхом, не конче шлунком, то враження голоду втихає.

І те, що ми чуємо голод, це знак, що в крови обмаль відживних складників. Це кров впоминається потрібних для життя відживних складовин. Воно зівсімісінько так, як відчуваємо душність, коли в крови обмаль кисня а за багато вуглевого безводня. Коли людина тяжко працює фізично, тоді кров, що кружить у мязах, що працюють, віддає їм кисень, що є в ній. Ця вбога в кисень доходить м. і. до т. зв. продовжного стрижня себто до цеї дуже важної для життя частини нашої нервної системи, що лежить між хребетним стрижнем і мозком. Кров убога в кисень впливає на деякі частини продовжного стрижня так, що викликає в нас задихування й прискорює діяльність легенів і серця.

Ось так треба собі уявити улад, що в нас викликає враження голоду. Кров, що має вже обмаль відживних складників, викликає в деяких частинах мозку свідомість, що ми голодні й змушує нас думати про це, як і чим заспокоїти голод. Це почування дасться спершу втишити якоюсь роботою, та не на довго. Небаром голодний не в силі думати вже ні про що більше, тільки про їду. Все інше йому байдуже.

Шеклетон, відкривець південного бігуна, мав нагоду стежити за тим, що справжній голод робить із людиною. Спершу, каже він, голодний думає тільки про їду. В часі відпочинку в наметі всі говорили тільки про страви й сперечалися, яка страва смачніша. В поході, коли кожний лишався зі своїми думками, уяви улюблених страв так опановували кожного, що доходило аж до привидів. Шеклетон пише: «Величавість високих кряжів гір, величність великанських ледняків, що ними ми йшли все більше й більше змучені, не зворушували наших почувань. Людина, коли голодує, стає первісним творінням».

В другому степені голоду людина тупіє зівсім і тілом і духом. Дослідник Ґренляндії Кох, описує цей степень так: «Їда, що доси була для нас усім, стала нам тепер зівсім байдужа. Ми перестали говорити про неї, говорили ми взагалі як найменьше. Божевільні маячіння про їду щезли, а на їх місце прийшла повна глуша. Я старався думати про родину, про рідну хату, про це все, що надавало вартість мойому життю — все дарма — не вдавалося це мені. Думки тікали від мене в сіру глушу».

Для життя важніший перший степень. Він дає нам знати, що ми їли за мало. І хто кермується природним гоном голоду й ситости, на загал вийде на цьому добре. Улад гону голоду й ситости діє так вправно, що каже нам не тільки, що ми голодні, а й яку страву треба їсти. Коли хто їсть все однакову страву от пр. самі бараболі, тоді будиться охота їсти це, чого їмо обмаль, а нехіть до цього, що їмо за часто, або їмо за багато. От прим. звірята, що живляться ростинами, дуже радо лижуть сіль, а люде, що їдять мясо, не відчувають цеї потреби.

ПРОСЬБА ЦИГАНСЬКОГО „КОРОЛЯ"

Циганський «король» Михайло Квєк, що живе в Польщі вислав до адміністраційної влади в Берні на Моравії просьбу, щоб йому і його таборові дозволено перейти Польсько—Ческу границю. Квєк, котрий в тім письмі називає себе «потомком старої династії Циганів», хоче бути в Чехословаччині через пів року в ціли списання своїх підданих Циганів і стягнення з них залеглих податків. Адміністраційна влада передала те письмо жандармерії.

Хто не платить передплати за часопис, той присвоює собі чужу власність.

ЦЕРКОВНИЙ КАЛЄНДАР

16. (3). Нед. 23. по Сош. Св. мч. Акепсіми, Йосифа і Айтала Обновл. храма св. Вмч. Георгія.

УСТАВ: Гл. 6. Єв. 1. Веч. вел. Блаж. муж. Гди взв. стхр, вскр. 4. мч. 3 і Георгія 3 Сл Георгія Ін. догм, 6. гласа. Вход. Стхвні вскр. Сл мч. Ін. Богор вскр. по гласу наславн. Троп вскр. і мч Сл. Георгія Ін. Богор вскр по гласу троп. Георгія Отп. вел. Повеч мале і Полунощн. нед як звичайно. Утреня вел. Бог Гдь троп. вскр. і мч. Сл. Георгія Ін. Богород. воскр. по гласу троп. Георгія. Полиєлей нед і проче вскр. до канона. Канони вскр Богор. і Свят Катав. „Отверзу". По 3. п конд. ікос Георгія. Конд. ікос мч. Сідал. мч. Сл Георгія Ін. Богор. По 6. п. Конд. ікос. вскр. По 9. п. Світил. вскр і Мучен Сл. Георгія Ін. Богор вскр. На хвалите стх. вскр По Славосл. вел. Вовкрес із гроба. На часах троп. воскр. Сл. на 3 Муч. на 6. храма на 9. Георгія конд. на 1. воскр на 3. Муч. на 6. храма на 9. Георгія. Сл Божа. Антиф. нед. троп Сл. конд. вскр. Ін. Богор. Прок. Алл. і Прич. Нед. Апост. і Євг. рядов.

17. (4). Понеділок Св. Преп. Йоанікія і Мч. Нікандра. 18. (5). Второк Св. мч. Галактіона і Єпістимії. 19. (6). Середа Св. Павла Архіеп. Константина града*). 20. (7). Четрер Св. муч. Єрона і проч. і преп. Лазаря.

21. (8). Пятниця Собор. Св. Архистрат. Михаїла і прочих безплотних сил.

УСТАВ: Єв. ут. Лук. 51. Вечерня вел. з Литією. Блажен муж не співається для того, що Свят Арх. Михаїл є Духом а не чоловіком, котрий ніколи не вмирав. На господи возвах стхр. 8 Вход Прокімен дня; чтенія 3 на Литії стіх. перша храму і стіх. свят. Стиховна свят: На благослов. хлібів троп. Свят. 2, Богор. Діво 1. Утреня вел. на Бог Господь троп. св. Михаїла 2 рази Сл. Ін. Богор, воскр по гласу троп. свят. По катізмі сідальні полиєлей і величаніє Свят. і сід. по полиєлейний Степенна 4 гласа первий антиф. і все свят до канона. Канон Богородици і канон. Свят. кат. рядова по кождій пісні. По 3 п. сідален свят. по 6 п. кондак ікос свят. по 8 п. Чести. По 9 п. Світилен Свят. Сл. Ін. Богор. на місци Хвалитні стіх. свят. Славословіє вел по Славословію троп. Святого Сл. Ін. Богор. воскр. Єктенії і отпуст вел. Служба Божа: Антифони повседневні Троп Свят. Слава конд свят. Ін. Богор. від кондаків Богородичних. Прокімен і Апостол святому

22. (9). Субота Св. мч. мч. Онисифора і Порфирія, Преп. Матрони

*) **Св. Павло** був царгородським архіепископом саме в тих часах, коли секта аріянів старалася всіми силами понизити католицьку віру, а вивищити свою єресь. Вони бачили, що архіепископ на кождім кроці поборює їх ложну науку, тому рішили його усунути. Всякими підступними заходами та клеветами їм це й удалося. Тодішний цісар Констанцій, що був прихильний аріяньским сектантам, повірив у наклепи на архіепископа Павла і в 343 р. засудив його на заслання до віддаленого міста в Кападокії. Там св. Павло не видержав довгих мук і на засланню помер. Церква зачислила його до Божих Угодників.

ВИБОРЧИЙ КАЛЄНДАРИК

Дня 16. листопада голосування до Сойму. 19. **листопада засідання окружних комісій в справі висліду виборів до Сойму.**

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЄНДАР

18. XI. 1838. Родився Іван Нечуй Левіцький, український письменник повістяр. Це один із найбільших українських письменників повістярів. Замітний він також тим, що перший став писати українською мовою з життя інтеліґенції. До його виступу думали, що українською мовою можна писати тільки оповідання з життя селян. Це тому, що українська інтеліґенція говорила тоді майже виключно по московськи. Аж Нечуй-Левіцький дав почин до писання повістей із життя інтеліґенції. Найбільші з цих повістей це «Причепа», «Хмари» та «Над Чорним Морем» і повість із життя давнішого українського православного духовенства «Старосвітські батюшки та матушки». Та написав він і чимало повістей із життя селян, а з них найкраща «Кайдашева Сімя». Помер у Київі в часі світової війни, як уже там була українська влада. Похорони відбулися дуже величаво.

20. XI. 1709. Смерть оборонця Батурина, полковника Чечеля. По здобуттю Батурина, полковник Чечель, що йому гетьман Мазепа передав провід обороною твердині, попався в московський полон. Бувало так від найдавніших часів, навіть у диких племен, що за геройську оборону чи за геройську боротьбу дарував переможець полоненим життя. Та жорстокий цар Петро, що велів катувати й убивати зловлених запоріжців, не помилував і геройського оборонця Батурина й велів Чечеля стяти.

20. XI. 1917. Проголошення «Української Народньої Республики». Універсалом із 20. листопада 1917 р. проголосила «Українська Центральна Рада», що «від сьогодні Україна стає «Українською Народньою Республикою». В її склад входять землі заселені в більшости Українцями (Київщина, Поділля, Волинь, Чернигівщина, Полтавщина, Харківщина, Катеринославщина, Херсонщина, Таврія без Криму), а остаточно будуть визначені гряниці, особливо в пограничних землях, де більшість Українців, після волі всіх цих народів, що заселюють ці погряничні области. Українська Народня Республика не хоче відділятися від Росії, та хоче оставати в ній як самостійна держава, бажаючи, щоб Російська республика була союзом рівних і вільних народів. — Як бачимо, не було це ще проголошення повної самостійности України. Хибою було тут і це, що не визначено докладно гряниць держави, а передусім що вилучено Крим. Цим одним дала Центральна Рада доказ, що нездатна була до будови держави. Другою неменшою хибою було, що замість закріплювати будову, орґанізувати військо, Центральна Рада в такий непевний час узялася переводити земельну реформу, відбирати землю поміщикам (дідичам) чим відтрутила їх від участи в будові державности. Такі справи рішається в спокійних часах, а не в воєнну заверюху, коли треба було боронитися перед ворожими наступами з усіх боків.

21. XI. 1918. Всего три тижні могли Українці вдержатися ві Львові. В ночі з 21 на 22 опустили українські війська Львів і вийшли в напрямі Кривчич та Винник через жовківську рогачку та Високий Замок. Не вдержалися тому, бо за мало було ві Львові війська, а багато й цих, що були, особливо старші ополченці кидали кріси й утікали. А підмога з краю не наспіла на час. Була ще одна надія, що київські Січові Стрільці, військо зорганізоване з полонених Галичан, прийде в підмогу, що були вправні в боях на вулицях міста й добре були озброєні. Та до цього не дійшло, бо коли гетьман Скоропадський проголосив федерацію з Росією, Укр. Національний Союз рішив повалити гетьмана і в повстанню взяли участь Січ. Стр., які думали, що дорога на Львів веде через Київ. Та через війну на два фронти не вдержала ні одного ні другого.

АСТРОНОМІЧНИЙ КАЛЄНДАР

16. XI.	схід сонця	6·42,	захід	3·39
17. XI.	„ „	6·43.	„	3.38
18. XI.	„ „	6·45.	„	3·37
19. XI.	„ „	6·46.	„	3·36
20. XI.	„ „	6·48.	„	3·35
21. XI.	„ „	6·49.	„	3·34
22. XI.	„ „	6·51.	„	3·33

Дня 20. XI. о год. 9·21 нів. Пересічна довгота дня в листопаді 9 год. 4 мін.

Народній калєндар. На св. Михайла переходить худоба на зимовий корм. **Приповідка**: Як Михайло закує то Микола розкує.

БІРЖА

ГРОШІ: Ам, доляр 8·92 зол.

ЗБІЖЖА: (Ціна за 100 кг. льоко стація надання). Пшениця двірська 23·00—23·50, пшениця сел. 21·00—21·50, жито дв. 16·50 — 16·75, жито сел. 16.00—16·25, ячмінь дв. 17·50—18·00, ячмінь на мливо 14·75 — 15·25, овес гал. 16·00—16·50, кукурудза ромун. 24·50 — 25·50, бараболя промисл. 4·00—4·50, фасоля біла (з мішком) 33·00 — 37·00, фасоля краса 30·00 — 31·00, горох ½ вікторія 24·50—26·26, горох пільний 18·00—20·00 бобик 21·50—22·50, вика чорна 20·00—21·00, вика сіра 16·00 — 17·00, гречка 22·00—23·00, лен 48·00 — 49·00, любинь синий 48·00—49·00, ріпак озимий 42·25—43·25, житний грис 8·25—8·75, пшеничний грис 9·50—10·00, гречана каша пол. 41·75—43·75, льняні макухи 28·00—29·00 синий мак 80·00—90·00, черв. конюшина 160·00—180·00, прасов. сіно 7·00—8·00, прас. солома 4·50—5·00

На збіжевім ринку щораз більша депресія, яка виступає і на закордонних ринках.

В Німеччині ціни жита падуть. Большевики запропонували Німеччині великі партії жита, але Німеччина то предложення відкинула. В Чехословаччині ціни рільних продуктів падуть. 15 грудня ц. р. кінчиться торговельна умова між Чехословаччиною і Угорщиною. Тому то угорські збіжеві купці пхають тепер на чехословацький ринок величезні партії збіжжа. Вони стараються ввести як найбільше угорського збіжжа ще заки введуть нові митні ставки. Ця обставина головно впливає на знижку цін збіжжа в Чехословаччині.

НАБІЛ: „Маслосоюз" платив кооперативам дня 11 листоп. ц. р. за масло пріма ескпортове солоне 4·40 зол. масло пріма бльокове несолене 4·40 зол., літра молока 0·34 сотиків, літра сметани 1·70 зол., копа яєць 12·50 зол.

Ціни на масло сильні. В Англії підскочили ціни масла дуже сильно. Таксамо підскочили ціни на масло в Данії і в Німеччині. Одночасно треба зазначити, що продукція що раз то більше маліє.

Положення на яйчарськім ринку слабше, бо споживття змаліло, т. зн змалів і попит. До ослаблення положення причинилася ще й поява великої кількости дешевших яєць (холоджених). Ціна підскочила лиш на свіжі яйця.

ЛЕН: Краєвий (за 100 кг.) 44—47 зол. (Ціни при вагоновім навантаженю, за 1 тону). З Литви 1.865·35 зол. з Радянщини 2.085·60 зол. з Естонії 2.607·00 і з Латвії 2,650зол. і 45 сот.

КОНОПЛІ; (Ціна установлена львівською Торг.-промисл, Палатою дня 30.VI за 100 кг. льоко вагон Львів). Прядиво: І сорт чесане 23—25 зол., II с. 17-20, сире І с. 16—18, II с. 13—15. конопляне лкочча: І с. 14—16, II с. 8—13 зол.

ХМІЛЬ; За один сотнар плачено на Торгах у Люблині 80—105 зол. за найліпший гатунок 20—50 зол. за середвий гатунок. При кінці Торгів плачено за І сорт 75—80 і за II сорт 25—50 зол.

СУШЕНІ ГРИБИ: 1 кг. 20—22 зол.

ХУДОБА: За 1 кг. живої ваги вола плачено 1·00—1·20 зол.; бугая 1·15—1·25, корови 0·90—1·25, теляти 0.75—1·30

СВИНІ: Експортова різня Рукера на Знесінню коло Львова платить за товсті (солонинові) свині 1·20—1·40 зол. за кг. жив. ваги. За свині на бекон (мясн. на забій і вивіз за кордон 70 до 100 кг ваги) по 1·30 — 1·80 зол.

ШКІРИ: За велику кінську шкіру платиться 25.50 зол, за малу 12·50 зол. а кг. худобячої шкіри легкої і тяжкої 1·85, зол. теляча шкіра в різні 3·70—зол. на селі 2·60. зол.

На ринку шкір збільшується рух. Представники американських гарбарень почали в останньому часі скуповувати великі партії сирих шкір а передовсім купують легкі телячі шкіри. Ціни на сирі легкі шкіри сильні при одночасній знижці цін на тяжчі шкіри.

Політичний словар

Ідентифікувати (з латинського) утотожнювати, ставити щось на рівні із чимось на рівні, зрівнювати.

Ідеольоґ (грецьке слово) хтось признає й поширює якусь ідею: мрійник.

Ідеольоґія, основні напрямні якоїсь ідеї, якогось змагання. От прим. коли основним змаганням поневоленого народу є здобути самостійність то це буде ідеольоґією цього народу.

Іґноранція (латинське слово) несвідомість, незнання.

Іґнорант, несвідомий, цей, що не знає нішо. Може бути повний іґнорант, що нічо не знає й на нічому не розуміється, а може бути прим. тільки іґнорант у політиці, що не розуміється у політичних справах. На жаль часто воно буває, що такий пр. політичний іґнорант дохоплюється до влади, чи до керми в політиці. Тоді він приносить велику шкоду державі чи народові. Таких іґнорантів у науці поробили більшовики професорами на високих школах на Україні (в Росії ні) щоб вони й у науці робили це, що їм скаже більшовицька влада, та щоб осмішувати українську науку.

Іґнорувати, помилятися, вдавати, що когось, чи чогось не знаю; не знати.

Ієрархія (грецьке слово) зверхність, головно церковна.

Ілюзія (латинське слово) омана, злуда. (Коли комусь щось здається, що воно так є, а в дійсности воно є інакше).

ЖЕРТВИ

О. Петро Дутко, Княжпіль 5.20 зл. На Укр. Інвалідів збірка в церкві.

ЧИ ЗНАЛИ ВИ, ЩО..

Венямин Фраклин обчислив, що колиб Парижани раньше вставали, заощадилиб річно на освітленню около 100 міл.

Ватикан по 60 літній перерві знов видасть свої гроші ріжних вартостей до золотого таляра вартости 100 лірів включно. На монетах буде погруддя Папи, а на відворотній стороні папський герб.

В часі бурі з громами треба старатися не торкатися стін, зеркал, коминів дзвінків, електричних проводів, вимината продувів, на полі не ставати під деревами, не можна телефонувати.

Молодь не росте одинаково. Коли хлопці ростуть найбільше коло 17 р. життя, то зріст дівчат найсильніщий, коли вони мають 15 літ. І під кожним іншим оглядом дівчата дозрівають скоріше від хлопців.

—o—

З друкарні Щасного Беднарського в аренлі „Графічного Промислу" у Львові, Ринок 9. — Телеф. 76-14.
Відповідальний редактор Антін Лотоцький. Видає Інститут Неп. Зач. П. Д.